

Nasjonalt geodataråd – oppsummering

Møte nr. 3 - torsdag 20. november 2024 – kl. 10:00 – 15:00

Møtet fant sted I KDD – Regjeringskvartalet R5

[Agenda](#) for møtet.

(Presentasjonene fra møtet finner du ved å klikke på saksnummeret.)

Velkommen og [oppsummering](#) fra møtet 2. oktober 2024

Arne Bjørn ønsket velkommen og oppsummerte kort fra rådets forrige møte.

12 av 16 rådsmedlemmer hadde anledning til å møte denne gang. Marianne Hornnes, Hildegunn Norheim, Torgeir Stordal og Tristan Rolstad hadde meldt forfall. Heidi Liv Tomren møtte for Tristan og representerte KS i møtet med statsråden.

[Sak 6/2024](#) - Status – satsingsforslag for styrking av geografisk infrastruktur – kva medfører dette? v/Knut Bjørngaas

Knut Bjørngaas ga en kort status for prosessen med satsingsforslaget – som er blitt introdusert på de tidligere møtene. I etterkant av forrige møte ble det avklart at forslaget ikke fikk tilslutning – ref. oppdateringen i [bakgrunnsnotatet](#).

Regjeringen har, som en midlertidig løsning, gitt Kartverket 30 millioner kroner til å opprettholde løsningene. Bevilgningen på 30 millioner kroner gjør Kartverket i stand til å drifte fellesløsningene i 2025, og til å starte en begrenset del av det planlagte arbeidet med å videreutvikle disse. Dette vil omfatte nødvendig modernisering av enkelte løsninger, og konsolidering av systemporteføljen.

I møtet presenterte Knut hvilke fellesløsninger som inngår i satsingsforslaget og kort om betydningen av disse for mange oppgaver og funksjoner i samfunnet.

Vi erfarer at 2024 var preget av økt feilhyppighet knyttet særlig til noen av visnings-tjenestene som er tilgjengelig fra Geonorge. Det oppleves også mulige angrep og omfattende massenedlasting på eksempelvis høydedataløsningen.

Styringsmodellen som var en del av satsingsforslaget, har vært i operasjon siden 1. januar 2024. Det er styret for Norge digitalt fellesløsninger som skal bestemme anvendelse av midlene og prioriterer. Styret har for 2025 besluttet å prioritere nødvendig vedlikehold av dagens løsninger, videre rydding og forenkling av fellesløsningsporteføljen, videre utvikling i forhold til ny arkitektur, noen utviklingsoppgaver særlig knyttet til forbedring av autorisering og brukertilgang.

Kartverket har nå levert et oppdatert satsingsforslag. Norge digitalt trenger hjelp fra Geodatarådet for å forankre behovet for finansiering fra 2026.

Innspill fra Geodatarådet:

- Det kom spørsmål om alternativene i satsingsforslaget og om det er gjort store endringer i forslaget som nå er levert. Det er fortsatt 3 ulike alternativer i forslaget. Det er tatt tak i usikkerhetsanalysen som Finansdepartementet har bedt om. Ellers er forslaget over samme lest.
- Videre ble det stilt spørsmål ved om det er tenkbart at dette kan løses på en annen måte – et satsingsforslag er naturlig siden fellesløsningene blir forutsatt tilgjengelig av de fleste – både i privat og offentlig sektor.

- Det blir understreket at avslaget kom litt overraskende og at det fortsatt er grunn til optimisme. De justeringene og analysene som er levert nå vil øke sannsynligheten for tilslag.
- Bevilgningen på 30 mill. støtter vedlikehold og drift i 1 år. Trusselen er at løsningene må bli skrudd av etter det.
- Geodatarådet har hele veien bidratt til å kommunisere behovet for satsingen og blir gjerne med på å bidra til videre kommunikasjon rundt dette.
- Den nye digitaliseringsstrategien bør kunne understøtte behovet. Geodata er viktig datagrunnlag og avgjørende for flere digitaliseringsområder – avgjørende for KI.
- Viktig å ha forankring av forslaget helt inn de ulike departementene.
- KV legger ved en oversikt over løsninger som eventuelt må skrur av.

Forslag til oppfølging:

Nasjonalt geodataråd understreker betydning de nasjonale fellesløsningene har for mange virksomheters evne til å utføre lovpålagte oppgaver og å levere tjenester. Den samfunnsøkonomiske verdien av fellesløsningene og geodataene de forvalter ble beregnet til 30 milliarder kroner i 2023. Geodatarådet støtter Kartverket i det videre arbeidet med å kommunisere viktigheten av løsningene eksternt, og oppfordrer alle brukere og parter til å fremsnakke betydningen av fellesløsningene i møter med beslutningstakere.

Sak 9/2024 - Anbefalinger og råd om ny nasjonal geodatastrategi

v/Arne Bjørn Mildal, Timothy Szlachetko (DFD) og Glenn Widenhofer/Caroline Gierløff (Menon Economics)

På forrige møte orientert Arne Bjørn Mildal om bestillingen fra KDD – se eget [brev fra KDD](#). Geodatarådet kom da med innspill til videre arbeid med en eventuell ny nasjonal geodatastrategi og det ble besluttet å etablere en arbeidsgruppe for videre drøftinger. Menon Economics har vært engasjert for å fasilitere en prosess med gjennomføring av intervjuer, heldags arbeidsmøte og utarbeidelse av en oppsummerende rapport. Nasjonalt geodataråd har frist ut året med å komme med sin anbefaling – det vil si at ferdigstilling kan skje i etterkant av møtet 20. november.

Innledningsvis fikk vi i dette møtet en presentasjon av [den nye nasjonale digitaliseringsstrategien](#) ved Timothy Szlachetko fra DFD. Strategien blir et viktig bakteppe for videre diskusjoner om hvordan geodata kan bli et mulig innsatsområde.

Nasjonal digitaliseringsstrategi 2024-203 har fått tittelen «Fremtidens digitale Norge». Den store visjonen er at Norge i 2030 skal være verdens mest digitaliserte land. Norge ligger i dag på en fjerde plass blant OECD-landene når det gjelder offentlig digitalisering.

Hovedintrykket er at denne utviklingen går bra – men styring og samordning må forsterkes for å få ut flere gevinster. Det må prioriteres mellom ulike digitaliseringstiltak for å oppnå mer nytte av datadeling, utvikle kompetanse i offentlig sektor og fremme digital innovasjon som understøtter grønn omstilling.

I arbeidet med digitaliseringsstrategien er det gjennomført en prosess med bred involvering og det er etablert arenaer for innspill.

Det har kommet frem et gjennomgående ønske om en veldig kort strategi – likevel har det kommet svært mange innspill og ønskede tiltak.

Strategien definerer 5 forutsetninger, 5 innsatsområder og 100+ tiltak:

Forutsetninger

1. Forsterke styring og samordning i offentlig sektor
2. Sørge for en sikker og fremtidsrettet digital infrastruktur – eks pliktig bruk av fellesløsninger og felles arkitektur, videreutvikle infrastruktur for geografisk informasjon
3. Styrke sikkerheten, beredskapen og kriminalitetsbekjempelsen
4. Sikre et godt og ivaretatt personvern for alle – innebygd personvern i alle offentlige løsninger
5. Sikre en fremtidsrettet kompetanse - flere studieplasser og økt kompetanse i befolkningen.

Strategien understreker betydningen av å utnytte mulighetene i KI, datadrevet innovasjon og å ta i bruk KI i offentlig sektor.

En nasjonal infrastruktur for KI skal også bidra til et omstillingsdyktig, innovativt og kompetent næringsliv. 2,3 milliarder tilgjengelig for digitaliseringstiltak i 2025.

Innsatsområder

1. Øke datadelingen og utnytte mulighetene i data og datadrevet innovasjon
2. Utnytte mulighetene i kunstig intelligens
3. Sette fart på den grønne og digitale omstillingen
4. Fremme et omstillingsdyktig og innovativt næringsliv
5. Bevare tilliten, styrke inkluderingen og sikre hensynet til barn og ung

Innspill fra Geodatarådet:

- Samarbeid må til – på tvers av sektorer og forvaltningsnivåene. Geodatarådet minner om at Geodata i dag er et velfungerende samarbeidsområde.
- Infrastruktur blir i stor grad knyttet til etablering av bredbånd og kommunikasjon. Digitalt økosystem er godt dekket, men de nasjonale fellesløsningene kunne fått mer oppmerksomhet.
- KI forutsetter tilgang til gode geodata. Hvordan settes samordningen ut i livet? Det er stor forskjell mellom departementene og styringssignalene blir veldig generelle.

Rapport fra arbeidsgruppen – presentert av MenonEconomics

Siden siste møte er det blitt etablert en arbeidsgruppe for å forberede innspill til en tilbakemelding til KDD. Menon Economics har gjennomført noen intervjuer og fasilitert gjennomføring av et heldagsmøte i arbeidsgruppen. Menon Economics presentere arbeidsgruppens forslag til besvarelse på bestillingen fra KDD. Denne rapporten ble delt i forkant av møtet. Konklusjonen fra arbeidsgruppen er at vi trenger en ny geodatastrategi, men at innretningen kan justeres i henhold til ulike alternativer som beskrevet i rapporten.

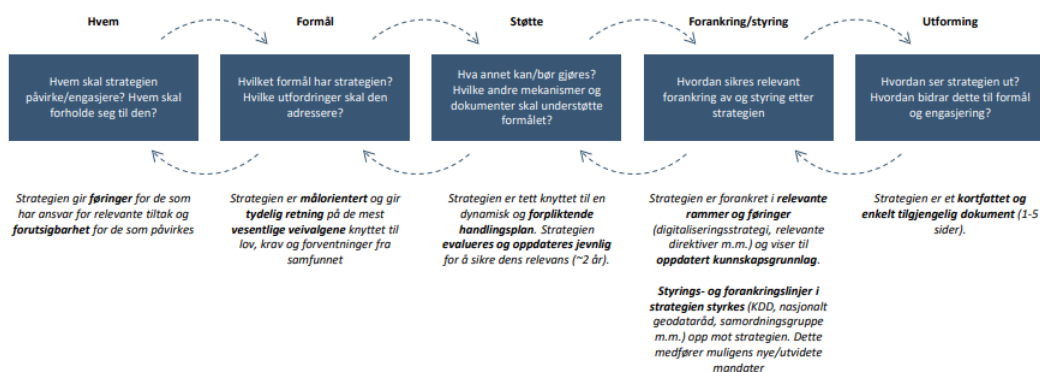
Innspill fra Geodatarådet:

- Geodatarådet takket for en fin presentasjon – som var viktig for å forstå notatet.
- Vi må se på hvordan en strategi blir brukt. Eksempelvis Miljødirektoratet har en kortfattet strategi på 5 sider som fungerer bra.
- Det bør diskuteres om vi trenger en handlingsplan under digitaliseringsstrategien? Da kan strategien kanskje fungere som en introduksjon til handlingsplanen.
- Det er en fare for at viktige tiltak koker bort dersom vi ikke har en strategi
- Viktig at strategien gir nødvendig forutsigbarhet for både leverandør og bruker, som i stor grad skal etablere nye verdikjeder – som er litt forskjellig fra de tradisjonelle.

Det er viktig å ta utgangspunkt i brukerbehov og hvordan vi kan dele data på en sikker måte – digitale økosystemer og ny teknologi bringer oss fremover.

- Vi må ta utgangspunkt i Geodata for hvem og i hvilke sammenhenger. Bidra til innsikt, kunnskap og forståelse for bruken av geodata
- Viktig med føringer for de som har ansvaret – men hvem er de og er de klar over sitt ansvar? Dette er sektorovergrepene – viktig at de tar ansvar og innretter seg etter.
- Det er viktig at denne geodatastrategien blir godt integrert med digitaliseringsstrategien. Handlingsplan og veikart etableres for digitaliseringsstrategien og for oppfyllelse av EU krav. Det er 123 aktuelle tiltak i digitaliseringsstrategien – det blir viktig å få disse elementene inn - unngå at det etableres en egen «øde geodata øy». Det ble kommentert at arbeidsgruppa også har vært opptatt av koblingen til det som allerede finnes av strategier og tiltak.
- Hvordan håndtere skillet mellom geodata og andre data – med tilhørende infrastrukturer? For mange av aktørene er dette en helhet uten klart definerte skiller.
- Gjenbruk av geodata og KI må sees i sammenheng.
- «Menigheten» trenger en viss form for strategisk retning. Det er mange samarbeidsstrukturer, men også mange mulige nye aktører. Tidligere geodatastrategi var kanskje for mye innrettet for menigheten.
- Menigheten har nok større eierskap til dataene enn strategien.
- Det blir viktig å koble strategien til de som eier samfunnsutfordringene som skal løses. Geodata er bare en ingrediens i det totale bildet innenfor ulike sektorer.
- Privat bransje støtter at det offentlige har en strategi som også beskriver handlingsrommet for privat bransje – hvor skal privat bransje kunne bevege seg?
- Viktig å kunne tenke litt utradisjonelt – utenfor boksen - vedr. målgrupper.
- Kommunene er store brukere – mange kommuner sliter med å levere på de grensesnittene som det legges opp til. Verdøkningen ligger i brukergrensesnittet. Varsom.no er eksempelvis dugnadsarbeid over flere år.
- Geodata bør inngå i strategisk veikart for digitaliseringsstrategien – den nye styringsstrukturen for geodata bør tilpasses det fremtidige veikartet og bidra til å stake ut dette. Strukturen må levere det som digitaliseringsstrategien lover.
- Involvering av privat sektor er viktig.
- Kommunene er både bruker og stor produsent av data. Samarbeidet på tvers er viktig for kommunal sektor.
- Det er enighet om en ny geodatastrategi – godt tilpasset eksisterende strukturer.
- Oppsummering av arbeidsgruppens innledende anbefaling og råd:

(Innledende) Anbefaling og råd om ny nasjonal geodatastrategi (til diskusjon med nasjonalt geodataråd)

Forslag til oppfølging:

Nasjonalt geodataråd takker for innspillet fra arbeidsgruppen og støtter konklusjonen om at det bør utarbeides en ny nasjonal geodatastrategi, som er godt tilpasset nasjonal digitaliseringsstrategi og nye styringsstrukturer. Geodatarådet mener også at arbeidsgruppens innledende vurderinger og anbefalinger rundt de prinsipielle og praktiske spørsmålene som skal besvares er dekkende.

Geodatarådets leder tar ansvar for å ferdigstille en tilbakemelding til KDD og holder rådets og arbeidsgruppens medlemmer oppdatert via epost.

Sak 14/2024 – Kunstig intelligens (KI) og GeoKI

Maskinlæring og kunstig intelligens er teknologier som i stadig større grad kobles og benyttes opp mot geografiske informasjonssystemer. På den måten kan vi blant annet få tilgang til mer avanserte analyser og vi kan effektivisere arbeidsprosesser.

Rådsmedlemmene [Venke Moe](#), [Jorunn Kragset](#) og [Heri Ramampiaro](#) innledet med å presentere initiativer for gode anvendelse av KI i offentlig og privat regi. Se presentasjonene som er tilgjengelig på samhandlingsområdet.

Regjeringen øker blant annet forskningsinnsatsen på kunstig intelligens og digitale teknologier med minst én milliard kroner de neste fem årene. Hvordan kan Geodatarådet bidra til å løfte temaet og bidra til at GeoKI blir satt på dagsorden?

Venke presenterte erfaringer med KI fra kommunens perspektiv med utgangspunkt i betydningen av matrikkeldata som har en rekke viktige bruksområder. Det er blant annet jobbet med nye produksjonsløyper «fra matrikkel til matrikkel» – for ajourhold av matrikkel – oppdatert 24-7.

Kommunen har gode erfaringer med anvendbar forskning for videreutvikling av saksbehandling i offentlig sektor. Kommunen har ingen redsel for å dele data med privat og forskning. Det er avgjørende å etablere tillit i samarbeidet.

Det jobbes videre med hvordan AI kan effektivisere byggesak – med effektiv tilgang til arealplan matrikkel, FKB, flyfoto, temadata for byggesaken – ebyggesak.

Målet er verdens beste digitalisering av plan- og byggesak

KartAI 1.0 – Living Lab har blitt videreført i KartAI 2.0 som har fått 7 mill kr fra NFR.

Mottakskontroll viser gode resultater for anvendelse av AI – eks. bygningstegninger – segmentering automatisk OCR benyttes.

Eksempelvis jobbes det også med språkmodeller for norske planbestemmelser.

Gjennom samarbeidet med UIA, Agder KI og Kartverket gjennomføres det også en rekke studentoppgaver. Dette er fint for kompetansebygging, innovasjon og kanskje rekruttering.

Under Agder KI etableres GeoAI:HUB som har målsetting om å bli et internasjonalt kompetansemiljø for kunstig intelligens på stedfestet informasjon.

Se ellers en god og omfattende presentasjon som er tilgjengelig på samhandlingsområdet.

På vegne av privat bransje kommer Jorun frem følgende oppfordring som Geodatarådet kan bidra til:

Vi oppfordrer til samarbeidsprosjekter hvor man utvikler data sammen med de som utvikler KI-teknologien for å treffe behovene

Vi må da dele på data og kunnskap på et område der teknologier og muligheter endrer seg raskt. Dette krever smidig utvikling og tett samarbeid om kvalitet på KI-modeller. Data for kvalitetssystemer i tillegg til treningsdata må være lett tilgjengelig – noe som også krever mer standardisering.

Vi må benytte plattformer der KI-utviklerne er og utvikle fellestjenester og testbenker.

Rammene for KI-løsninger må defineres og metoder for kildemerking av data må utvikles.

Kompetansen i bransjen kan utvikles gjennom eksempelvis dialogmøter og fagseminarer.

Heri tar utgangspunkt i erfaringer og aktiviteter fra Norwegian Open AI lab, NTNU.

Open AI lab har fokus på kunnskapsdeling, datadeling, forskning og innovative løsninger knyttet til KI. Open AI lab har sikret god politisk forankring.

Geodata trengs for en rekke samfunnsrelaterte anvendelser – se presentasjonen. Eksempelvis er kombinasjonen av geodata og værddata viktig for optimalisering av kraftproduksjon.

Andre eksempler er mobilitet og veidata – som grunnlag for autonom bilkjøring og digitale tvillinger.

Utvikling av en norsk språkmodell skal sikre åpenhet og respekt for opphavsrett. Norske forhold må legges til grunn: kultur, verdier, regulatoriske aspekter

Det er gjort en utredning av bruk av copilot – som konkluderer med store utfordringer knyttet til personvern. Teknologien må utvikles og brukes rett!

Open AI lab har også etablert samarbeid med Norsk romsenter.

Fagmiljøene både i privat og offentlig sektor erfarer tørke på gode kandidater – Universitetene har begrenset kapasitet og høye inntaksgrenser.

Avsluttende oppfordring til Geodatarådet:

Teknologien må utvikles og brukes rett for å sikre trygghet og tillit!

Forslag til oppfølging:

Nasjonalt geodataråd vil ta med seg innspillene knyttet til KI i det videre arbeidet og vurderer initiativer for å fremme kunnskap og utvikling på området.

Diskusjoner og konklusjoner i dette møtet ble litt hemmet av en uventet brannøvelse og Geodatarådet vil komme tilbake med aktuelle tiltak.

Sak 12/2024 – Møte med statsråd Erling Sande, KDD

Nasjonalt geodataråd fikk anledning til å møte statsråd Erling Sand. Møtet ble innledet med en presentasjon av Geodatarådets medlemmer og virkeområde. Videre ble det gitt en innledning fra rådets leder, Torfinn Sørensen og Heidi Liv Tomren. Anvendelser og den økende betydningen innenfor viktige samfunnsområder ble belyst.

Møtet ble avsluttet med en dialog mellom statsråden og rådets medlemmer. Her ble blant annet behovet for et felles geografisk situasjonsbilde og kunnskapsgrunnlag på tvers de ulike sektorene og forvaltningsnivåene og betydningen av fellesløsningene i den forbindelse understreket.

Sak 10/2024 - NOU 2024: 14 - Med lov skal data deles **Oppfølging av høringsuttalelse v/ Knut K. Bjørgaas**

NOU fra Viderebruksutvalget ble presentert og drøftet på forrige møte i Geodatarådet. Det var enighet om at Geovekst-forum skulle organisere en prosess med bred involvering innenfor bransjen og utarbeide et forslag til høringsuttalelse.

[Forslaget til høringsuttalelse](#) var delt med Geodatarådets medlemmer i forkant av møtet – se dokumentet tilgjengelig på samhandlingsområdet.

Knut innledet om EU reguleringene (ODD – Åpne data direktivet) som bakteppe for Viderebruksutvalget forslag og hvordan mulige endringer i lovgivningen kan påvirke vårt nasjonale samarbeid om geodata.

I høringsuttalelsen mener Geovekst at Viderebruksutvalget i sitt forslag legger til rette for at Geovekst kan bestå. Blant annet gjennom at de mest detaljerte dataene kan skjermes og tas betalt for.

Spørsmål/innspill:

- Det er svært detaljerte data som tilgjengelig. For de fleste formål er det unødvendig å dele så nøyaktige data. Derfor jobbes det nå med et nasjonalt homogent datasett (1:5000) som svarer ut HVD-forordningen (High Value Data).
- Geovekst vil gjennomføre en sikkerhetsvurdering – verdivurdering – trussel og sårbarhetsanalyse på dette datasettet.
- På grunn av den geopolitiske situasjonen er holdningen blant dataeierne nå: «Del hvis du kan og skjerm om du må»
- Vi er i et dilemma mellom kartlegging av Norge for å skape verdi og Nasjonsvern.
- Storkommunene – utenfor Geovekst - kan ha noen divergerende tilbakemeldinger.
- Betalingsmodellen for geodata ser ut til å være under press.
- Hva er kriteriene for å få tilgang til de mest nøyaktige dataene – hvordan er innretningen for å håndtere dette når det er behov for skjerming? Delingsplattformen må videreutvikles for å håndtere dette godt nok
- Sikkerhetsloven regulerer tilgangen – skal ikke være diskriminerende – eieren Kartverket må avgjøre skjermingen.

Beslutning:

Nasjonalt geodataråd slutter seg til høringsuttalelsen som Geovekst-forum har utarbeidet.

Rådets leder vil følge opp en tilbakemelding på høringen i samarbeid med sekretariatet.

Sak 15/2024 - Eventuelt

Møteplan for 2025 planlegges nå. Det legges opp til 4 møter – 2 på teams (februar og september) og 2 fysisk (juni og november).

Sekretariatet har sendt ut et eget skjema for å kartlegge mulige datoer – men det blir nok ikke så enkelt å finne datoer som passer alle 16.

Arne Bjørn oppfordrer til å komme med forslag om muligheter for å legge møter i 2025 til aktører utenfor Oslo.

Samhandlingsområdet for Nasjonalt geodataråd finner du på:

[Nasjonalt geodataråd](#) | [Generelt](#) | [Microsoft Teams](#)